

פרק שלשה עשר:

סיכום מהרמת המכשולים

הרמנו מכשולים רבים מדרך עבודת ה' ולימוד מוסר בפרט. הן מי שזכה, נפתח לו על ידי לימוד מוסר שביל לעבודה אמיתית — שביל צר הוא, אבל אין לשער את האוצרות הטמונים בו.

מרן הגאון ר' ישראל ג"ע אמר כי מוסר היא התורה לטמטום הלב. ועוד בשעת הסתלקותו שמעוהו לומד מוסר. מרן הגרש"ז מקלם ג"ע כתב: «לימוד מוסר הוא להתחקות על האמת בעומק הלב». ואדמו"ר ג"ע אמר: «כדאי להיברא בשביל לימוד מוסר».

נסכם בקצרה את «הרמת המכשולים» בפרקי מערכה זו:

- א. בתורה אין מקום ל«השקפת-עולם» ול«רעיונות».
- ב. חייבים גם בלימוד הלכות יסודי התורה והלכות דעות והספרים העוסקים בהן ללמוד «תורה» ולא «מחשבת ישראל».
- ג. הזהר מהדבקות שם «שיטה» לדרכי-חיים בעבודת השם. הנח את השימוש בשם «שיטה» לגדולי עולם מזה — ולשיחת בעלי-בתים בין מנחה למעריב מזה... .
- ד. «אידיאולוגיא» אין לה כל מקום בתורה.
- ה. פרומקייט היא התקרבות מדומה אל השי"ת. ההיפך שלה, וההתקרבות האמיתית היא: הכנעה עמוקה.
- ו. מוסר הוא לימוד, לא אחרת מחידושי הרשב"א ועליות דרבינו יונה, ובאחרונים כמו קצות החושן ורע"א. יש ללמוד דווקא בהבנה ועמקות, ולדעת כי אין מליצות באגדתא ומוסר.
- ז. בשבילי נאמרו הדברים! לא שכבר ישנם בי ולא שאינם אלא לצדיקים גדולים — אני חייב לבנות אותם בתוך בנין חיי!
- ח. אין רע שאין לו תיקון. מה שיתגלה מהשחתות וליקויים — אין ליפול בעצבות ויאוש ח"ו. אחרי שנתגלו מידות רעות וכו' בתוך התפעלות הלימוד צריך השכל לטפל בתיקונם מתוך גישה מפוכחת. בשום אופן אין לסטות מהגישה השכלית להרגשות של שברון רוח!
- ט. בדורנו ההכרח הוא לעסוק ראשית כל בלימוד רוממות האדם, ורק אחרי שהגיעו להכרת רוממות האדם בכלל וחשיבות מעלת עצמם בפרט — רק אז ישתדלו לגלות החסרונות.
- י. תחילת הלימוד הוא בשכל והבנה. ההמשך הוא ברגש, ו«רגש» במונח

י"ח

לע

קעד

ש ע ר ש נ י

של שימת-לב דקה תוך כוונה לרכך את טמטום הלב. משם להתפעלות שהיא התאחדות הידיעה עם הנפש. כל הלימוד הוא בהסתייגות נמרצת מהגישה השכלתנית (האינטלקטואליסטית בלע"ז) שהיא אופיינית לתרבות הגויית ואין לה מקום בעולם התורה. לכן צורת הלימוד דווקא ברגשת הנפש וסערת הרוח, לא כקורא ספר; גם אין ללמוד מוסר בחברותא.

יא. בתוצאה של לימוד מוסר יש פרדוקס: פעולת הלימוד היא בעיקר בתת-הכרה; הלומד אינו מרגיש שיפור מלימודו. מאידך מתגלים לו תמיד ליקויים חדשים וזה גורם שהוא רואה את עצמו בירידה תמידית. ובאמת הוא עולה על בני גילו בכל התנהגותו.

*

מוסר הוא מאבק עמוק ועקבי עם הרמאות העצמית המכשילה אותנו על כל צעד. הלומד מוסר משתדל בכל תקופות חייו לקלוף רמאות זו, קליפה אחר קליפה.

ותרנו במערכה זו לתאר חכמת המוסר אף כי רבה היא, בשיטתיות. בחרנו ללכת בדרך של "קילוף טעויות", שהיא "הרמת מכשולים" בלשון הנביא. זוהי הדרך המביאה לעלייה אמיתית. על השער לתורת המוסר ולימודו כתוב באותיות בולטות:

א מ ת !